

POLİTİKAYA GİRİŞ

HAROLD J. LASKI

ÇEVİREN
MUHAMMET KOÇAKGÖL

ERIC J. HOBSBAWM'IN GİRİŞİ İLE

FOL® 25

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 13858

FELSEFE 25
HAROLD J. LASKI KİTAPLIĞI 01

POLİTİKAYA GİRİŞ
HAROLD J. LASKI

ÇEVİREN: MUHAMMET KOÇAKGÖL

ÖZGÜN ADI: *AN INTRODUCTION TO POLITICS*
EDİSYON: GEORGE ALLEN & UNWIN, LONDON 1955

YAYINA HAZIRLAYAN: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: MAK GRUP REDAKSİYON EKİBİ
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-605-69340-0-1

BASKI: AYRINTI BASIMEVİ ANKARA - SERTİFİKA NO: 13987

I. BASKI: MAYIS 2019

İLETİŞİM ADRESLERİ
CİNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

HAROLD J. LASKI

Manchester’da doğdu (1893). İlk öğrenimini Manchester Grammar School’da tamamladı. İşçi Partisi’nin yayın organı Daily Herald’ın editörlüğünü yaptı. Kanada McGill, Harvard ve Yale üniversitelerinde tarih dersleri verdi (1916). Fabian Society yönetim kurulu üyeliği (1922) ve İngiliz İşçi Partisi başkanlığını yaptı (1945-46). Londra’da öldü (1950).

Başlıca eserleri: *A Grammar of Politics* (1925), *Authority in the Modern State* (1919), *The State in Theory and Practice* (1935)

MUHAMMET KOÇAKGÖL

Lisans eğitimini Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde; yüksek lisansını Ankara Üniversitesi Kamu Hukuku alanında tamamladı. Ankara Üniversitesi’nde aynı bölümde doktora öğrenimi devam etmektedir. Aynı zamanda Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Amerikan Kültür ve Edebiyatı öğrencisi ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde araştırma görevlisidir.

Başlıca eserleri: *Psikoloji Sözlüğü* (Güncel Masarogulları ile, 2011)

İÇİNDEKİLER

SOLUN MEGAFONU: HAROLD LASKI ERIC J. HOBBSBAWM	11
ÖNSÖZ	19
BİRİNCİ BÖLÜM DEVLETİN DOĞASI	20
İKİNCİ BÖLÜM BÜYÜK TOPLUMDA DEVLETİN YERİ	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DEVLETİN ORGANİZASYONU	58
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DEVLET VE ULUSLARARASI TOPLUM	85
İLERİ OKUMALAR ÜZERİNE BİR NOT	98
DİZİN	99

SOLUN MEGAFONU: HAROLD LASKI

Harold Laski'nin 1950'de ölümünün ardından "Geleceğin tarihçisinin 1920 ile 1950 arasındaki dönemden 'Laski'nin Çağı' diye söz edeceğini söylemek abartılı olmayacaktır." diye yazdı birçok yanıla sevimsiz Max (şimdi Lord) Beloff. Otuz yedi yıl sonra, İşçi Partisi'nin önde gelen tarihçilerinden biri "Laski'nin çağının ve ününün neredeyse bütünüyle karanlığa gömüldüğünü" gözlemledi. Bu denli önemli bir düşünür, yazar ve siyasal kişilik nasıl oldu da gözlerden tümüyle kayboldu? Bu hem bir yaşam öyküsü hem de entelektüel tarih sorunudur çünkü Laski'nin etkisi kişiliğinden ve halk önündeki tarzından ayrı tutulamaz. Tuhaf biçimde, gölgede geçen kırk yıldan sonra Laski neredeyse eşzamanlı yayımlanan ve toplam 1.100 sayfayı bulan –bu gerçek yaşam öykülerine konu olan kişiyi kesinlikle memnun ederdiki yaşam öyküsü ile yeniden ortaya çıkıyor.

Hem Michael Newman'ın *A Political Biography*'si hem de Isaac Kramnick ve Barry Sheerman'ın, *A Life on the Left*'i, konu aldıkları kişinin halka gösterdiği yüzü üzerinde yoğunlaşıyor. Ancak engin siyaset bilgisine sahip bu adam, asla bir siyasetçi olmadığı ya da partisinin önde gelenleri üzerinde ciddi bir etki bırakmadığı için siyasal yaşamı bile alışılmışın dışındaydı. İşçi Partisi'nin 1945'te kazandığı zafer 1930'larda Laski'nin yanında yer alan isyancıları, Cripps, Strauss ve Bevan, yeni Britanya'nın mimarları yaptı (Dördü de Komünist Parti ile birleşmeyi savundukları için partiden ihraç ile tehdit edilmiş; diğer üçü geçici olarak uzaklaştırılmıştı.) ancak Laski'yi tümüyle kenara itti. Sorun, Laski'nin içerde yer almayı reddetmesi değildi. Aksine salt İşçi Partisi

liderliğinde değil yaşamının genel dokusunda da aynı anda hem içeride hem de dışarda yer almak istedi:

Orada marjinal bir değişim, burada çoğulcu bir siyaset geliştirmek için sözünü dinleten, siyasal açıdan olayların içyüzünü bilen kişiyi oynamaktan haz duyan içten bir devrimci.

Ya da Kramnick ve Sheerman'ın acımasızca dile getirdiği gibi: “Ayrıcalıklı olanlarla akşam yemeği yemek, neredeyse onlara saldırmak kadar önemliydi.” Daha da açıklıkla, Laski'nin kamu yaşamı, akademik kariyeri ve kişisel gelişimi hep bir yüzleşmeler ve çekişmeler dizisiydi, onun yaşamı “dokunaklı bir isyan, tanıma ve reddediş öyküsüydü.”

Harold Laski, harcanan çabaların karşılığını kesinlikle verecek bir psikolojik çözümleme konusudur. Bunun önemli nedenlerinden biri, kötü şöhretine yol açan ve gayet gereksiz olduğu düşünülen mitomanisidir.¹ Woodrow Wilson'dan Stalin'e ünlü ve güçlü insanlarla samimi bağlantıları olduğunu uydurmasına –arkadaşları bunu şaka konusu yapmıştı– gerek yoktu. Laski gerçekten bu tür insanlar tanıyordu ve aslında başından beri onları tanımaya özen göstermişti. Ne zaman Birleşik Devletler'e gitse Başkan Roosevelt kendisini davet ediyor ve hükümet toplantılarında onun savlarını kullanıyordu. İki yaşam öyküsünden anlama yetkinliği daha yüksek olan Kramnick ve Sheerman'ındır çünkü hem Laski'nin “Yahudiliğinin ve buna karşı takındığı tavrın yaşamının merkezinde yer alan konular” olduğunun hem de bu durumun onu Britanya'da bir sapaklık² hâline getirdiğinin –bu Birleşik Devletler'de olmazdı– zekice ayırdına varmıştır.

Yalnızca ‘İşçi hareketinin ciddi Hristiyanları arasında yer alan pek az sayıdaki Yahudiden biri’ olarak değil, ne İspan-

¹ Mitomani: Yalancılık hastalığı; hayalinde yaşanan olağanüstü serüvenleri gerçekmişçesine anlatma tutkusudur. (Çev.)

² Sapaklık: Anomali; sıradışıklık; hastalık niteliğinde olmamakla birlikte normalikten belli durumda sapma gösterme durumu. (Çev.)

yol ne de Alman kökenden gelen ve ‘Doğu Yakası Yahudilerinin en kötü tipi’ saydığı kimlik ile özdeşleştirilmesinden (halk kütüphanelerindeki yoksul göçmen çocukların kahramanı siyonist matematikçi Selig Brodetsky’den söz ederken) yaşlı Museviler kadar rahatsız olan su götürmez bir üst-orta sınıf Yahudisi olarak da kural dışıydı.

Böyle bir insanın konumunun ne denli belirsiz olduğunu anımsamak güçtür. On altı yaşındayken babasına ve inancına isyan etmesi; on sekiz yaşındayken kendisinden altı yaş büyük ve ideolojik köktencilğine karşın Hristiyanlığını sürdüren Frida ile evlenmesi, bu isyanı gözler önüne serer. Laski’yi, hayatı boyunca sağlık sorunları yaşamış ve ileri düşüncelere sahip bir harika çocuğu kabullenmekte sorun çıkarmayacak tek topluluğun dışında bıraktı: Ortodoks diniyle komünal hizmeti coşkulu bir kültürel asimilasyon ile birleştirmiş zengin Anglo-Yahudileri topluluğu. Onu saran ve Britanyalı resmî görevlilerin kendisinden ‘sümüklü Musevi’ diye söz etmesine, Hugh Dalton’un onu ‘Cılız Sami’ diye adlandırmasına ve tutucu bir ölüm ilanının onun için “Yabancı felsefe ile yıkanmış ve doldurulmuş yabancı bir dimağ” yazmasına yol açan anti-semitizmden hiçbir zaman hoşlanmadı. Yine de tüm yaşamı boyunca “kendisine hayran seyirciler arasında bir *kötü çocuk*” (Lionel Robbins) gibi görünme çabası, Amerikan Yahudisi entelektüel –bir Frankfurter, bir Lippman ya da bir Brandies– dostlarının daha kalabalık olmalarından ötürü yaşamalarına gerek olmayan bir güvensizlik duygusu taşıdığını düşündürmektedir.

Bu durumun, Laski’nin kariyerinin kamuoyuna sürekli bir karşı çıkış ile imlenmesini ne dereceye dek açıkladığını söylemek olanaksızdır. Görünen köy kılavuz istemez. Montreal’deki McGill’de başladığı ilk öğretmenlik işinde siyasal konularda otoritelerin karşısında yer aldı. 1920’de Harvard’dan ayrılması siyasal gürültü patırtı içinde boğuldu. Sakin bir başlangıcın ardından London School of Economics’te (1927 yılında kendisine Siyasal Bilimler kür-

süsü verildi) fırtınalı bir meslek yaşamı oldu. 1930'larda zamanın yöneticisi (Beveridge raporunun yazarı Beveridge) Laski'nin yıkıcı görüş ve davranışlarının konumu ile bağdaşmadığını öne sürünce çalkantı doruğa ulaştı. İşçi Partisi'ndeki kariyerinde sessiz sakin bir yaşama yer yoktu Partinin Ulusal Yönetimi'nin başkanı olarak seçim zaferi kazandığı 1945 yılı aynı zamanda onun felaket yılı da olacaktı. Atlee'den istifa etmesini isteyerek İşçi Partisi liderliği ile arasındaki köprüleri attı, seçim kampanyasında Churchill'in akıl hocası oldu ve onu kanlı bir devrimi savunmakla suçlayan bir önemsiz tutucuya karşı tedbirsizce açtığı bir iftira davasını kaybetti. Sorun, Laski'nin doğru ya da yanlış biçimde savunmakla suçlandığı görüşler değil, Atlantik'in her iki kıyısında bu tür kamu tepkilerini kışkırtma konusundaki görünür eğilimiydi. İronik biçimde, kariyerinin büyük bölümünde Laski özellikle köktenci bir kişilik olmadı. Onun trajedisi tüm yaşamı boyunca kötü çocuk olarak kalmasında yatıyordu.

Garip biçimde, bunu fark etmekle kalmayıp Laski'yi affeden pek az kişiden biri LSE'nin görkemli günlerinde en büyük karşıtı ve çalışma arkadaşı Friedrich von Hayek ile birlikte Laski'nin hor gördüğü her şeyi temsil eden iktisatçı Lionel Robbins'ti. Büyük ve İyi'nin en büyük ve en iyileri arasında bir kariyere yerleşen, gerçekten birinci sınıf bir zihne sahip olan Robbins, Laski'nin çalışma arkadaşları arasındaki az sayılı dostlarından biri ve onun sürekli savunucusuydu. Aslında Laski'nin ölümünden sonra Robbins ve diğer birkaç kişi *The Times* gazetesinde ölüm yazılarını hazırlayan kişinin onun için yazdığı karalamalarla dolu yazıya öylesine öfkeleniler ki, 'merhum profesör Laski'nin kendisini birçok dostuna sevdiiren kişisel niteliklerinin yanı sıra ona işçi hareketinde böylesine önemli bir etki kazandıran özelliklerini dile getirmek' amacıyla ikinci bir yazı hazırladılar. Robbins, Laski'nin yalnızca 'neredeyse olgunlaşmamış kişiliğinin' –acı veren bir duygusal denge yoksunluğu ve yalnızlığının– değil 'çabuk